

Juodasis Landsbergis

Algimantas Zolubas

Latvių rašytojas Karlis Skalbe 1925 metais parašė pasaką "Juodasis Pėteris". Pasaka ištis graži, siekia karalių laikus, turi prasmingą pamokymą, kad blogis, esantis žmonėse, dažnai suverčiamas tam, kuris iš širdies rūpinasi tais žmonėmis. Pėterio pavidalo atitikmuo būtų mūsų Morė. Pasaka pasinaudojo palyginimui, todėl teatleis pasakos autorius ir skaitytojas už jos santrumpą, o garbusis profesorius - už jo palyginimą su Pėteriu

Pasaka byloja:

"Pėteris nebuvo nei juodesnis, nei blogesnis už kitus. Jis mylėjo žmones ir norėjo jiems tarnauti, ir tai buvo jo nelaimė.

- Sergėkis žmonių, - dar jaunystėje jį perspėjo tėvas. - Dirbk savo darbą ir nesikišk į kitų reikalus. Žiūrėk, kaip aš gyvenau. Septyni karaliai yra šičia kariavę. Aš maitinau septynias kariuomenes. Septynios karalystės subyrėjo, o mano laukai štai žaliuoja, ir aš nestokoju duonos. Aš sugyvenu su visais. Be to, argi kas mane pravardžiuoja? O apie tave tik ir šaukia visuos kampuos: "Juodasis Pėteris! Juodasis Pėteris!" Žinau, kad tu žmonėms vien gero nori. Ir vis dėlto sakau: nelauk iš jų nei pagarbos, nei liaupsų. Žmonės niekam neatleidžia jų šlovės. Juo garsiau jie tave liaupsins, juo garsiau ir antausius skaldys. Minėsi mano žodžius.

Bet Pėteris nepaklausė savo tėvo. Visko jis turėjo per daug: svajonių - per daug, proto - per daug. Kaipgi toks nusėdęs ankštoje tėvo gryčiutėje!"

Pėteris visą laiką buvęs tarp žmonių, duodavęs gerus patarimus, tačiau kiekvienas darydavęs taip, kaip išmanė, todėl koneveikdavo Pėterį, jeigu būdavo kitaip pataręs, nei jie padarė, o tie, kas jo klausė, vėlgi nesugebėdavę jo patarimu pasinaudoti ir patirdavę nuostolį, todėl ir vėl kaltindavę. Žmonės savaip iškreipdavę jo žodžius, šnekėdavę keisčiausius dalykus ir visur jį smerkdavę: "Juodasis Pėteris! Juodasis Pėteris!"

"Jei dvaras taip vogs ir plėš, jis užmuš pasitikėjimą karaliumi!", kadaisė pasakęs Pėteris, tačiau jo žodžiai buvę paversti taip: "Reikia užmušti karalių, tada jo turtus bus galima vogti ir plėšti". Kalbos pasiekusios karalių, Pėteris buvo patrauktas teisman, atsirado liudininkų, girdėjusių savo ausimis, kad Pėteris nori užmušti karalių, kas tik blogo buvo karalystėje, taip pat buvo priskirta Pėteriui. Ir teismas nusprendė: apipylus derva Pėterį sudeginti. Taip ir buvę padaryta. Tačiau žmonės, blogio neatsikratę, jautė nuolatinį poreikį ko nors nekėsti. Jų pačių ydos, kaltės, pagieža jiems nedavė ramybės, todėl vėl ieškodavę, kas kaltas, ir vėl rasdavę kitą Juodąjį Pėterį, o radę vėl degindavo. Žūdavo geriausi žmonės ir karaliui ėmė darytis neramu. Vieną naktį jam pasivaidenęs Juodasis Pėteris, kuris taip prabilo:

"Aš atėjau tau pasakyti: nebedegink daugiau gyvų žmonių. Blogis glūdi pačiuose žmonėse, ir šitaip jie juo neatsikratys. Jie suvertė man visas savo kaltes, bet pats matai, kad blogis anaip tol neišnyko. Jis dega kaip alyva, bet yra nesudeginamas. Žmonių neapykanta vis trokšta naujos aukos. Jie nuolat nori atsikratyti savo ydom ir ieško, kam jas galėtų suversti. Jei jau tu taip nori suteikti jiems džiaugsmo, padaryk iš skudurų ir šiaudų lėlę, pastatyk ją vidury aikštės patyčioms, o paskui sudegink. Bet jau niekada nebedegink gyvų žmonių".

Karalius taip ir padaręs.

Iš kaimyninės Latvijos į Lietuvą perkėlusį pasaka tapo ne pasaka.

Nenoriu smerkti nelaimėlių, kurių akis tebedengia raudonas rūkas ar alkoholis ir jie mato Landsbergį juodą kaip

tą Pėterį. Tačiau, kodėl jis juodas buvusiai partinei nomenklatūrai, jų pačių tvirtinimu raudonumo atsikrąčiusiai, verta paaiškinti.

Komunistinės kilmės partinė nomenklatūra, pamačiusi, kad pasitikėjimas ja jau užmuštas, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, stvėrėsi vogti ir plėšti, nors taip daryti paskatino ne Landsbergis, o perestroikos architektai, tie patys bolševikai. Prichvatizavus turtą, išvogus bankus, susidarė komunistinis turtuolių, kapitalistų luomas. Kadangi turtai buvo įgyti nešvarių būdu, o juos reikėjo išsaugoti ir nuo teisėsaugos apsaugoti, reikėjo valdžių pagalbos. Pakliūti į valdžias demokratinėje valstybėje įmanoma tik per rinkėjus, o kad tie rinkėjai balsuotų už "gerą" prezidentą, "gerą" seimūną ar savivaldybės narį, reikia, kad "gerųjų" kaltės būtų pamirštos, pamirštos aukos, pamiršti budeliai, vakarykščiai prievartautojai, grobstytojai. Reikia, kad rinkėjai, gyvendami skurde, rūpintųsi tik duona kasdienine, nebesirūpintų Tėvyne, valstybe, orientuotųsi tik į vienadienes vertybes, ne į būtį, o į buitį, ne į idealus, o į žemus interesus, ne į išmintį, o "sveiką protą", reikia kad nebūtų ugdoma ir telkiama pilietinė visuomenė. O jau tokius rinkėjus lengva mulkinti, patraukti banaliais šūkais, balaganiniais renginiais, alumi, sėlenomis, ledais ar blizgučiais, o labiausia - pažadais gelbėti nuo negandų. Visas negeroves valstybėje pasiūta suversti labiausiai nusipelnusiam tautai ir valstybei žmogui, Vytautui Landsbergiui.

Kadangi TSKP-LKP-LDDP-LSDP ir jai giminingos partijos bei joms tarnaujanti KGB iš Lietuvos niekur nepasitraukė, smegenų plovimo technika - taip pat, beliko bolševikinių žemsiurbių purvą pasukti nuo "pūvančių" Vakarų į Vytautą Landsbergį.

Taip padarė ir tebedaro. Kokių tik "įkalčių" V. Landsbergiui neprisiklausė Lietuva! Regis, beliktų iš žemsiurbės nasrų apipilti Landsbergį derva ir sudeginti. Tą ir padarytų, jei įmanytų, jei nebijotų, kad žmonės kartą atsikvošės ir kad jų kantrybė nėra begalinė.

O pasaka skatina atsikvošėti, dėl blogybių valstybėje į save atsigręžti, akis atsikrapštyti, kas baltas, kas juodas pamatyti. Ne Landsbergį ir net ne esamas valdžias dėl blogio valstybėje kaltinti reikia, o save kad tokios išrenkamos. Jei jau taip įtūžį išlieti norisi, ne Landsbergio pavidalą deginti reikia, o pasigaminus iš pagrindyje tebesaugomų raudonų vėliavų, "vėdu" portretų bei šūkių raudoną Morę, sukabinus ant jos sovietinius ordinus, medalius, partinių mokyklų diplomus, sudeginti, nes pasakoj pasakytą: "Taip toj šaly buvo daroma kiekvieną pavasarį, ir niekas jau nebedegindavo gyvų žmonių". O atėjus rinkimams, susimąstyti, rinktis atsakingai, kad vėl nebūtų išrinkta valdžia, panaši į dabartinę Seimo daugumą - keturių išgverusių garvežių varomą ešeloną-koaliciją.

Vytautas Landsbergis Berlyne, Šarlotenburgo parke, prie Kovo 11-osios obelisko, 2000 m.